Lietas arhīva Nr. A42-01024-25/22
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:0318.A420102425.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2025. gada 18. martā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Sandija Audzere,
rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ (*/pers. A/*) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/, Indijas Republikas (turpmāk – Indija) pilsonis, 2024. gada 12. aprīlī vērsās Valsts robežsardzē ar iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā. Pieteicējs norādīja, ka bija spiests izceļot no Indijas, jo viņa tēvs esot miris, māte esot izdzinusi viņu no mājām un pieteicējam Indijā vairs neesot bijis, kur doties, tāpēc viņš lūdz atļauju palikt Latvijā.

[2] Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2024. gada 13. decembra lēmumu Nr. 1957/PLN/2024 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pieteicējam atteikts piešķirt bēgļa un alternatīvo statusu. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicējs nenorādīja, ka Indijā būtu saskāries, vai atgriežoties varētu saskārties ar vajāšanu, kas saistīta ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem. Norādes uz minētajiem apstākļiem pieteicēja sniegtajā informācijā nav konstatējusi arī pārvalde, līdz ar to nav pamata vērtēt pieteicēja iesnieguma atbilstību bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem.

[2.2] Pieteicēja patiesais patvēruma pieprasīšanas motīvs un bailes atgriezties Indijā nav saistāmas ar vajāšanu Patvēruma likuma 37. panta pirmās daļas izpratnē, bet gan saistāmas ar sociālā rakstura un ekonomiskām problēmām. Pieteicējs norādījis, ka viņam Indijā neesot mājvietas. Izceļojot no Indijas, pieteicēja mērķis esot bijis nokļūt Portugālē un atrast tur darbu, kas esot nepieciešams, lai varētu mātes brālim atgriezt parādu, kuru veido ar pieteicēja izceļošanu no Indijas saistītas izmaksas.

[2.3] Pieteicējs patvēruma lūgumu izteica vienīgi pēc viņa aizturēšanas. Turklāt, nesagaidot patvēruma procedūras noslēgumu, pieteicējs bez brīdinājuma bija atstājis patvēruma meklētāju izmitināšanas centru. Pārvalde uzskata, ka pieteicējs patvērumu ir lūdzis nevis saistībā ar Patvēruma likumā minētajiem kritērijiem, bet lai nodrošinātu sev iespēju uzturēties Eiropas Savienības teritorijā savu personīgo interešu dēļ.

[2.4] Nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam Indijā draudētu nāves soda piespriešana vai tā iespējama izpilde.

Tāpat nav gūta pārliecība, ka pēc atgriešanās Indijā pieteicējam draud spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša attieksme pret viņu vai viņa necilvēcīga pazemojoša sodīšana. Lai arī pēc atgriešanās Indijā pieteicējs, iespējams, varētu saskarties ar sākotnējām grūtībām atrast darbu un mājokli, pieteicējs ir jauns, vesels vīrietis darbspējīgā vecumā, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs nebūtu spējīgs nodrošināt sev iztiku.

[2.5] Līdz izceļošanai no Indijas pieteicējs dzīvoja Harjānas štatā, kurā drošības situācija ir relatīvi stabila. Pat ja drošības situācija pasliktinātos, pieteicējam būtu iespēja pārcelties uz mierīgāku Indijas daļu.

[3] Pieteicējs, nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, vērsās ar pieteikumu tiesā, apsvērumus nenorādot. 2025. gada 31. janvārī tiesā saņemtajā pieteikuma papildinājumā pieteicējs norādīja iepriekš jau pieminētos, kā arī turpmāk norādītos apsvērumus.

[3.1] Pieteicējs atzīst, ka viņa individuālie apstākļi neatbilst bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem.

[3.2] Pieteicējs uzskata, ka viņa individuālie apstākļi atbilst alternatīvā statusa piešķiršanas kritērijiem, to pamato šādi apsvērumi.

[3.2.1] Pārsūdzētajā lēmumā tika nepareizi atreferēti pieteicēja norādīti faktiskie apstākļi, kuri viņu pamudināja izbraukt no Indijas.

[3.2.2] Pieteicējs nav ieguvis vidējo izglītību, kas būtiski samazina viņa iespējas atrast Indijā tādu darbu, kas nodrošinātu viņam iztiku un mītni, nepaļaujoties uz citu personu atbalstu. Ir vispārzināms fakts, ka Indija ir pārapdzīvota valsts, kurā ir ļoti augsts bezdarba līmenis.

[3.2.3] Pieteicējam nav darba pieredzes, viņš ir neilgu laiku neoficiāli strādājis kā palīgstrādnieks graudu tirdzniecības vietā, fermā un arī rūpnīcā. Minētajās darba vietās pieteicējs neieguva pieredzi, līdz ar to pārvaldes arguments par pieteicēja spēju nodrošināt sev iztiku ir nepamatots.

[3.2.4] Pieteicējs ir palicis parādā mātes brālim, kurš ir sedzis ar pieteicēja izceļošanu no Indijas saistītos izvedumus. Mātes brālis jau ir sācis uzstājīgi pieprasīt pieteicējam šo parādu atdot, draudot ar izrēķināšanos – nogalināšanu vai sakropļošanu – īsziņu un telefona zvanu veidā.

[3.3] Pieteicējam Indijā nav radinieku, kuri varētu viņam sniegt nepieciešamo atbalstu. Turklāt gadījumā, ja viņš vērstos pēc palīdzības Indijas policijas iestādē, pieteicējam netiktu sniegts nekāds atbalsts, jo mātes brālis ir ļoti ietekmīga persona Harjānas štatā.

[4] Pārvalde rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem apsvērumiem. 2025. gada 11. februārī tiesā saņemtajos papildu paskaidrojumos pārvalde norādīja turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Pārsūdzētā lēmuma skaidrojumā pārrakstīšanas rezultātā tika iekļauts teikums par salauzto kāju, tomēr šī kļūda nav ietekmējusi pārsūdzētā lēmuma saturu. Pārsūdzētais lēmums ir pieņemts, ievērojot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus.

[4.2] Pieteicēja sniegtā informācija ir vērtējama kritiski, kā arī sadzīviskā rakstura konflikti un darba pieredzes trūkums nav uzskatāmi par smaga kaitējuma draudiem Patvēruma likuma izpratnē.

[5] Lietas materiāli ir pietiekami lietas izspriešanai, tāpēc lieta saskaņā ar Patvēruma likuma 49. panta otro daļu tiek skatīta rakstveida procesā. Procesa dalībnieki tikuši savlaicīgi informēti par lietas izskatīšanu, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu, pierādījumu, cita rakstura iesniegumu vai

lūgumu iesniegšanai.

Motīvu daļa

[6] Tiesa konstatē, ka lietā nepastāv strīds par to, ka pieteicējs ir trešās valsts – Indijas – pilsonis, kurš atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir. Tāpat lietā nepastāv strīds par pieteicēja identitāti.

Patvēruma likuma 37. panta pirmā daļa noteic, ka uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 45. panta nosacījumi. Pārsūdzētajā lēmumā pārvalde norādīja, ka nav pamata vērtēt pieteicēja individuālo apstākļu atbilstību bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem. Arī pieteicējs savos rakstveida paskaidrojumos tiesai (*lietas 80.–83.lapa*) atzina, ka viņš neatbilst bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem. Līdz ar to tiesa secina, ka pušu starpā nav strīda par to, ka pieteicēja individuālie apstākļi neatbilst Patvēruma likumā noteiktiem bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem.

[7] Pieteicējs lūdzis piešķirt viņam alternatīvo statusu Latvijas Republikā. Tiesai jāizvērtē, vai pastāv priekšnoteikumi šāda statusa piešķiršanai.

Saskaņā ar Patvēruma likuma 40. panta pirmo daļu uz alternatīvo statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kuram nevar piešķirt bēgļa statusu saskaņā ar šā likuma 37. panta pirmo daļu un uz kuru neattiecas šā likuma 46. panta nosacījumi, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam un šā iemesla dēļ nespēj vai nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību. Patvēruma likuma 41.pants skaidro, ka smags kaitējums šā likuma izpratnē ir:1) nāves soda piespriešana patvēruma meklētājam vai tā izpilde; 2) patvēruma meklētāja spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša attieksme pret viņu vai viņa necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana; 3) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.

Saskaņā ar Patvēruma likuma 42. panta noteikumiem, vajātāji vai smaga kaitējuma nodarītāji var būt: 1) izcelsmes valsts; 2) izcelsmes valsts partijas vai organizācijas, kas kontrolē šo valsti vai būtisku tās teritorijas daļu; 3) izcelsmes valsts grupējumi vai personas, ja ir iespējams pierādīt, ka izcelsmes valsts, tās partijas vai organizācijas vai starptautiskās organizācijas nav spējīgas vai nevēlas nodrošināt aizsardzību pret vajāšanu vai smagu kaitējumu, kā noteikts šā likuma 43. pantā.

[8] Indija ir viena no valstīm, kas saglabājusi nāves sodu. Tiek ziņots, ka noziegumi, par kuriem Indijā var sodīt ar nāvi, ir slepkavība sevišķi pastiprinošos apstākļos, citi nodarījumi un ar terorismu saistīti noziegumi, kuru rezultātā iestājusies personas nāve; ar terorismu saistīti pārkāpumi; izvarošana; nolaupīšana; narkotiku tirdzniecība; valsts nodevība, spiegošana un militāri pārkāpumi (*sk., piemēram, 'Rarest of rare' — history of death penalty in India and crimes that call for hanging, pieejams: https://theprint.in/theprint-essential/rarest-of-rare-history-of-death-penalty-in-india-and-crimes-that-call-for-hanging/383658/; 404 prisoners are on death row in India, with Uttar Pradesh leading the list, pieejams: https://scroll.in/article/985918/404-prisoners-are-on-death-row-in-india-with-uttar-pradesh-leading-the-list*).

Vienlaikus konstatējams, ka pieteicējs nav norādījis, ka Indijā viņam draud nāves sods vai ka viņš varētu būt apsūdzēts tādos nodarījumos, par kuriem varētu draudēt nāves sods. Ievērojot minēto, tiesa piekrīt pārvaldes pārsūdzētajā lēmumā norādītajam, ka no pieteicēja lietas materiāliem neizriet, ka viņš varētu būt apsūdzēts kādā no noziegumiem, par ko draud nāves sods, tāpēc arī nav pamata uzskatīt, ka viņam Indijā varētu draudēt nāves soda piespriešana vai tā izpilde Patvēruma likuma 41. panta 1. punkta izpratnē.

[9] Pieteicējs norādījis, ka pēc pieteicēja tēva mājas pārdošanas, pieteicēja naudas daļa palikusi mātes brāļa rīcībā, kurš to turpmāk ir samaksājis pārvadātājam par pieteicēja izceļošanas no Indijas organizēšanu. Tomēr, ar pieteicēja naudas daļu neesot pieticis un mātes brālis esot bijis spiests samaksāt no savas naudas vēl 500 000 Indijas rūpijas. Pieteicējs savos pieteikuma papildinājumos īpaši uzsvēris, ka mātes brālis uzskata minēto summu par pieteicēja parādu, pieprasot tā atdošanu un izsakot pieteicējam draudus.

Tiesa norāda, ka pieteicēja pieminētais konflikts, kas pieteicējam varētu būt radies ar viņa mātes brāli pēc būtības veido sadzīvisku, personīgu strīdu. No lietas materiāliem neizriet, ka tā rezultātā pieteicējs varētu būt ticis pakļauts diskriminējošiem tiesiskiem vai administratīviem pasākumiem vai arī viņam būtu izvirzītas diskriminējošas apsūdzības vai nesamērīgs sods. Pieteicēja mātes brālis nav uzskatāms par smaga kaitējuma nodarītāju Patvēruma likuma izpratnē. Tiesai pieejamie izcelsmes valsts informācijas avoti neliecina par to, ka Indija nebūtu spējīga nodrošināt saviem pilsoņiem nepieciešamo tiesībsargājošo iestāžu aizsardzību vismaz pamata līmenī (*sk., piemēram, Freedom in the World: India, pieejams: https://freedomhouse.org/country/india/freedom-world/2025*). Pieteicēja vispārīgie apgalvojumi par to, ka neesot jēga vērsties Harjānas policijā, nevar būt par pamatu atzīt, ka Indijā viņam nebūtu nodrošināta pienācīga tiesībsargājošo iestāžu aizsardzība.

Pieteicējs īpaši uzsvēra arī to apstākli, ka Indijā viņam būtu grūti atrast labi apmaksātu darbu. Tiesa ņem vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas augstā komisāra bēgļu jautājumos rokasgrāmatā „Bēgļa statusa piešķiršanas procedūra un kritēriji" (turpmāk – ANO rokasgrāmata) skaidroto, ka gadījumos, kad persona savu izcelsmes valsti ir atstājusi ekonomisko apsvērumu dēļ, šī persona ir uzskatāma par ekonomisko migrantu, nevis bēgli. Neapmierinātība ar ekonomiskiem apstākļiem izcelsmes valstī pati par sevi nav pamats lūgt bēgļa statusa piešķiršanu, tāpat arī nelabvēlīgi ekonomiskie apstākļi, ja tie nediskriminējošā veidā attiecas uz visiem valsts iedzīvotājiem, nebūs pamats bēgļa statusa piešķiršanai. Tomēr katrā konkrētajā gadījumā ir jāvērtē, vai ekonomiskie pasākumi netiek izmantoti kā līdzeklis, lai negatīvi ietekmētu kādas konkrētas, piemēram, etniskas, reliģiskas vai politiskas grupas dzīves apstākļus (*sk. ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos rokasgrāmatas „Bēgļa statusa piešķiršanas procedūra un kritēriji", 62.–64.punkts, pieejama:*https://www.unhcr.org/media/handbook-procedures-and-criteria-determining-refugee-status-under-1951-convention-and-1967). Tiesas ieskatā šīs vadlīnijas ir piemērojamas arī vērtējot alternatīvā statusa piešķiršanu. Izskatāmajā gadījumā tiesai nav pamata konstatēt, ka pieteicēja un viņa ģimenes finansiālie apstākļi bija izteikti sliktāki, nekā citiem Indijas Harjānas štata iedzīvotājiem. Tiesa neizslēdz iespēju, ka pēc atgriešanās Indijā pieteicējs varētu saskārties ar sākotnējām grūtībām atrast darbu un nodrošināt sev iztiku. Taču, ņemot vērā to, ka pieteicējs ir jauns, vesels cilvēks darbaspējīgā vecumā, kas Indijā ir dzimis un uzaudzis, tātad pārzina vietējās tradīcijas un arī vietējo valodu, tiesa nesaskata apstākļus, kas pieteicējam liegtu nodrošināt sev eksistenci.

Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav konstatējams pamats uzskatīt, ka pieteicējs Indijā patiesi varētu saskarties ar spīdzināšanu, necilvēcīgu vai pazemojošu sodīšanu vai necilvēcīgu attieksmi Patvēruma likuma 41. panta 2. punkta izpratnē.

[10] Izvērtējot pieteikuma atbilstību Patvēruma likuma 41. panta 3. punktā minētajiem kritērijiem, tiesa, ievērojot pieteicēja personiskajā intervijā norādīto, ka viņa dzīvesvieta līdz izceļošanai no Indijas esot bijusi Harjānas štatā, secina, ka informācija par drošības situāciju šajā Indijas reģionā neliecina par to, ka tur šobrīd notiek starptautiski vai plaša mēroga iekšēji bruņoti konflikti, kas radītu smagus un individuālus draudus civiliedzīvotāju dzīvībai un veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ.

Pārvalde pārsūdzētajā lēmumā atsaucās uz Kanādas valdības brīdinājumu par teroristu uzbrukumu draudiem Indijā, uzsverot, ka tūristiem ir ieteicams izvairīties no: ceļojumiem uz Indijas ziemeļaustrumu daļu (Asamas, Manipuras štatiem) saistībā ar terorisma un nemieru riskiem; jebkādas ceļošanas uz Džammu un Kašmīras savienības teritoriju saistībā ar neparedzamo drošības situāciju (terorisma draudi, kaujinieciskums, pilsoņu nemieri un nolaupīšana); jebkādas ceļošanas uz apgabaliem 10 km attālumā no robežas ar Pakistānu neparedzamas drošības situācijas, kājnieku mīnu un nesprāgušas munīcijas dēļ uz Gudžarātas, Pendžābas, Rādžastānas štatiem (*sk. Government of Canada: India travel advice, Risk Levels, pieejams: https://travel.gc.ca/destinations/india*). Iepriekš apkopotā informācija neliecina par īpašu apdraudējumu pieteicēja norādītajā dzīvesvietā Harjānā. Tiesai nav pamata šos pārvaldes secinājumus apšaubīt.

Ievērojot minēto, nav pamata konstatēt, ka Indijā, tai skaitā Harjānas apgabalā, kas uzskatāms par pieteicēja un viņa ģimenes dzīvesvietu viņa mītnes zemē, notiktu starptautiski vai iekšēji bruņoti konflikti. Tiesai nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam viņa izcelsmes valstī varētu draudēt smagi un individuāli draudi dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ Patvēruma likuma 41. panta 3. punkta izpratnē.

[11] Apkopojot visu iepriekš norādīto, tiesa nekonstatē priekšnoteikumus pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums ir atzīstams par tiesisku un pamatotu, bet pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīva procesa likuma 246.–251. pantu un Patvēruma likuma 49. panta sesto daļu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ (*/pers. A/*) pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese S. Audzere